

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні

{Назва Закону із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 2-3, ст.36)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 3235-IV від 20.12.2005, ВВР, 2006, № 9, № 10-11, ст.96

№ 489-V від 19.12.2006, ВВР, 2007, № 7-8, ст.66

№ 932-V від 13.04.2007, ВВР, 2007, № 27, ст.366}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду

№ 6-рп/2007 від 09.07.2007}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 878-VI від 15.01.2009, ВВР, 2009, № 23, ст.284

№ 4064-VI від 18.11.2011, ВВР, 2012, № 27, ст.279

№ 4213-VI від 22.12.2011, ВВР, 2012, № 31, ст.381

№ 5290-VI від 18.09.2012, ВВР, 2013, № 41, ст.549

№ 5462-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 6-7, ст.80

№ 1590-VII від 04.07.2014, ВВР, 2014, № 36, ст.1184

№ 1609-VII від 23.07.2014, ВВР, 2014, № 36, ст.1193

№ 124-VIII від 15.01.2015, ВВР, 2015, № 14, ст.96

№ 766-VIII від 10.11.2015, ВВР, 2015, № 52, ст.482

№ 2078-VIII від 06.06.2017, ВВР, 2017, № 30, ст.324

№ 2249-VIII від 19.12.2017, ВВР, 2018, № 6-7, ст.43

№ 2318-VIII від 13.03.2018, ВВР, 2018, № 16, ст.135

№ 2462-VIII від 19.06.2018, ВВР, 2018, № 39, ст.285

№ 2671-VIII від 17.01.2019, ВВР, 2019, № 18, ст.73

№ 2740-VIII від 06.06.2019, ВВР, 2019, № 28, ст.116

№ 139-IX від 02.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.310

№ 341-IX від 05.12.2019, ВВР, 2020, № 13, ст.68

№ 1053-IX від 03.12.2020, ВВР, 2021, № 8, ст.59 - вводить в дію з 30.06.2021

№ 1848-IX від 02.11.2021, ВВР, 2022, № 5, ст.29

№ 1962-IX від 15.12.2021, ВВР, 2023, № 2, ст.6

№ 2153-IX від 24.03.2022

№ 2168-IX від 01.04.2022

№ 2864-IX від 12.01.2023, ВВР, 2023, № 58, ст.175
№ 2980-IX від 20.03.2023, ВВР, 2023, № 63, ст.211
№ 3460-IX від 09.11.2023, ВВР, 2023, №№ 97-100, ст.393
№ 3911-IX від 21.08.2024
№ 4030-IX від 29.10.2024
№ 4059-IX від 19.11.2024
№ 4170-IX від 19.12.2024}

{У тексті Закону слова "центральный орган виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики" та "орган праці та соціального захисту населення" в усіх відмінках і числах замінено відповідно словами "центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення" та "місцева державна адміністрація" у відповідному відмінку згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

{У тексті Закону слова "інвалід", "дитина-інвалід" і "інвалід з дитинства" в усіх відмінках і числах замінити відповідно словами "особа з інвалідністю", "дитина з інвалідністю" і "особа з інвалідністю з дитинства" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

{У тексті Закону слова "реабілітаційна установа" у всіх відмінках і числах замінено словами "реабілітаційний заклад" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 1053-IX від 03.12.2020 - вводитьсь в дію з 30.06.2021}

{У тексті Закону слова "навчальні заклади", "спеціальний автотранспорт", "вироби медичного призначення" у всіх відмінках замінено словами "заклади освіти", "автомобіль", "медичні вироби" у відповідному відмінку згідно із Законом № 1848-IX від 02.11.2021}

{У тексті Закону слова "технічні та інші засоби реабілітації" в усіх відмінках замінено словами "допоміжні засоби реабілітації" у відповідному відмінку згідно із Законом № 1962-IX від 15.12.2021}

{У тексті Закону слова "лікарсько-консультативні комісії лікувально-профілактичних закладів" у всіх відмінках замінено словами "лікарсько-консультативні комісії закладів охорони здоров'я" у відповідному відмінку згідно із Законом № 2168-IX від 01.04.2022}

Цей Закон відповідно до Конституції України визначає основні засади створення правових, соціально-економічних, організаційних умов для усунення або компенсації наслідків, спричинених стійким порушенням здоров'я, функціонування системи підтримання особами з інвалідністю фізичного, психічного, соціального благополуччя, сприяння їм у досягненні соціальної та матеріальної незалежності.

{Прембула із змінами, внесеними згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011}

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

особа з інвалідністю - повнолітня особа зі стійким обмеженням життєдіяльності, якій у порядку, визначеному законодавством, встановлено інвалідність;

{Абзац другий статті 1 в редакції Законів № 4213-VI від 22.12.2011, № 1053-IX від 03.12.2020 - вводитьсь в дію з 30.06.2021}

дитина з інвалідністю - особа до досягнення нею повноліття (віком до 18 років) зі стійким обмеженням життєдіяльності, якій у порядку, визначеному законодавством, встановлено інвалідність;

{Абзац третій статті 1 в редакції Законів № 4213-VI від 22.12.2011, № 1053-IX від 03.12.2020 - вводитьсь в дію з 30.06.2021}

інвалідність - міра втрати здоров'я у зв'язку із захворюванням, травмою (її наслідками) або вродженими вадами, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження життєдіяльності особи, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити їй соціальний захист;

{Абзац четвертий статті 1 в редакції Закону № 4213-VI від 22.12.2011}

втрата здоров'я - наявність хвороб і фізичних дефектів, які призводять до фізичного, душевного і соціального неблагополуччя;

{Абзац шостий статті 1 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводитьсь в дію з 30.06.2021}

{Абзац сьомий статті 1 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводитьсь в дію з 30.06.2021}

медико-соціальна експертиза дитини - встановлення ступеня стійкого обмеження життєдіяльності, підгрупи інвалідності, причини і часу їх настання, а також доопрацювання та затвердження індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю в рамках стратегії компенсації на основі індивідуального реабілітаційного плану та комплексного реабілітаційного обстеження особи з обмеженням життєдіяльності;

{Абзац восьмий статті 1 в редакції Законів № 1053-IX від 03.12.2020, № 4030-IX від 29.10.2024, № 4170-IX від 19.12.2024}

{Абзац дев'ятий статті 1 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводитьсь в дію з 30.06.2021}

{Абзац десятий статті 1 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводитьсь в дію з 30.06.2021}

реабілітація осіб з інвалідністю - система медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових, фізкультурно-спортивних, соціально-побутових заходів, спрямованих на надання особам допомоги у відновленні та компенсації порушених або втрачених функцій організму для досягнення і підтримання соціальної та матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство, а також забезпечення осіб з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації і медичними виробами;

{Абзац одинадцятий статті 1 в редакції Закону № 4213-VI від 22.12.2011}

{Абзац дванадцятий статті 1 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводиться в дію з 30.06.2021}

реабілітаційні заходи - комплекс заходів, якими здійснюється реабілітація осіб з інвалідністю;

{Абзац чотирнадцятий статті 1 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводиться в дію з 30.06.2021}

психолого-педагогічна реабілітація - система психологічних та педагогічних заходів, спрямованих на формування способів оволодіння знаннями, уміннями і навичками, надання психологічної допомоги, зокрема щодо формування самоутвердження і належної самооцінки особою своїх можливостей, засвоєння правил суспільної поведінки шляхом здійснення системної навчально-виховної роботи;

професійна реабілітація - система заходів, спрямованих на підготовку особи до професійної діяльності, відновлення чи здобуття професійної працездатності шляхом адаптації, реадaptaції, навчання, перенавчання чи перекваліфікації з можливим подальшим працевлаштуванням та необхідним соціальним супроводженням з урахуванням особистих схильностей та побажань особи;

трудова реабілітація - система заходів, розроблених з урахуванням схильностей, фізичних, розумових і психічних можливостей особи і спрямованих на оволодіння трудовими навичками забезпечення трудової діяльності та адаптацію у виробничих умовах, у тому числі шляхом створення спеціальних чи спеціально пристосованих робочих місць;

фізкультурно-спортивна реабілітація - система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для покращення фізичного і психологічного стану;

{Абзац дев'ятнадцятий статті 1 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводиться в дію з 30.06.2021}

соціальна реабілітація - система заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для повернення особи до активної участі у житті, відновлення її соціального статусу та здатності до самостійної суспільної і родинно-побутової діяльності шляхом соціально-середовищної орієнтації та соціально-побутової адаптації, задоволення потреби у забезпеченні допоміжними засобами реабілітації;

{Абзац двадцятий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2671-VIII від 17.01.2019}

психологічна реабілітація - система заходів, спрямованих на відновлення, корекцію психологічних функцій, якостей, властивостей особи, створення сприятливих умов для розвитку та утвердження особистості;

соціальна допомога - система заходів, спрямованих на повернення особи до активного життя та праці, відновлення соціального статусу і формування в особи якостей, установок щодо пристосування до умов нормальної життєдіяльності шляхом правового і

матеріального захисту її існування, підготовки до самообслуговування з формуванням здатності до пересування і спілкування, повсякденних життєвих потреб тощо;

{Абзац двадцять третій статті 1 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

професійна орієнтація - науково обґрунтована система форм, методів, засобів впливу на особу для сприяння її професійному самовизначенню на основі врахування стану здоров'я, освітнього і професійно-кваліфікаційного рівнів, інтересів, здібностей, індивідуальних, психофізіологічних особливостей та потреб галузей економіки;

професійний відбір - науково обґрунтована система визначення ступеня придатності особи до конкретної професії, спеціальності (робочого місця, посади) відповідно до встановлених законодавством нормативних вимог;

професійна адаптація - система заходів, спрямованих на забезпечення успішного професійного становлення працюючої особи, формування в неї професійних якостей, установок, потреби активно і творчо працювати;

психологічна підтримка - система соціально-психологічних, психолого-педагогічних способів і методів допомоги особі з метою оптимізації її психоемоційного стану в процесі формування здібностей і самосвідомості, сприяння соціально-професійному самовизначенню, підвищенню конкурентоспроможності на ринку праці та спрямуванню зусиль особи на реалізацію власної професійної кар'єри;

психолого-педагогічний супровід - системна діяльність практичного психолога та корекційного педагога, спрямована на створення комплексної системи клініко-психологічних, психолого-педагогічних і психотерапевтичних умов, що сприяють засвоєнню знань, умінь і навичок, успішній адаптації, реабілітації, особистісному становленню особи, нормалізації сімейних стосунків, її інтеграції в соціум;

психологічна адаптація - система заходів, спрямованих на формування в особи здатності пристосовуватися до існуючих у суспільстві вимог та критеріїв за рахунок присвоєння їй норм і цінностей даного суспільства;

робоче місце особи з інвалідністю - місце або виробнича ділянка постійного або тимчасового знаходження особи у процесі трудової діяльності на підприємствах, в установах і організаціях;

спеціальне робоче місце особи з інвалідністю - окреме робоче місце або ділянка виробничої площі, яка потребує додаткових заходів з організації праці особи з урахуванням її індивідуальних функціональних можливостей, обумовлених інвалідністю, шляхом пристосування основного і додаткового устаткування, технічного обладнання тощо;

індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю - комплекс оптимальних видів, форм, обсягів, строків реабілітаційних заходів з визначенням порядку і місця їх проведення, спрямованих на відновлення та компенсацію порушених або втрачених функцій організму і здатності особи до виконання певних видів діяльності, в якій також зазначаються види діяльності, протипоказані особі з інвалідністю для здійснення трудової діяльності, визначені у рекомендаціях за результатами комплексної оцінки обмежень життєдіяльності особи;

{Абзац тридцять другий статті 1 в редакції Закону № 4170-IX від 19.12.2024}

реабілітаційний заклад - установа, підприємство, заклад, у тому числі їх відділення, структурні підрозділи, незалежно від форми власності, що здійснює реабілітацію осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю відповідно до державних соціальних нормативів у сфері реабілітації;

догляд за особою з інвалідністю (дитиною з інвалідністю) - сукупність соціальних послуг, спрямованих на соціально-побутову допомогу та підтримку, захист і забезпечення життєдіяльності особи з інвалідністю (дитини з інвалідністю);

{Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011}

індивідуальна програма реабілітації дитини з інвалідністю - комплекс оптимальних видів, форм, обсягів, строків реабілітаційних заходів з визначенням порядку і місця їх проведення, спрямованих на відновлення та компенсацію порушених або втрачених функцій організму і здатності дитини до виконання певних видів діяльності, визначених лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я при встановленні інвалідності.

{Частина першу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 4170-IX від 19.12.2024}

Інші терміни, наведені у цьому Законі, вживаються у визначеннях, наведених у статті 1 Основ законодавства України про охорону здоров'я та статті 1 Закону України "Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я".

{Статтю 1 доповнено частиною другою згідно із Законом № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Стаття 2. Законодавство України з питань реабілітації осіб з інвалідністю

Законодавство України з питань реабілітації осіб з інвалідністю ґрунтується на Конституції України і складається з цього Закону, Основ законодавства України про охорону здоров'я, Закону України "Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я", "Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії", "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні", "Про соціальні послуги", інших нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у цій сфері, та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

{Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2249-VIII від 19.12.2017, № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Стаття 3. Основні завдання законодавства України з питань реабілітації осіб з інвалідністю

Основними завданнями законодавства України з питань реабілітації осіб з інвалідністю є:

створення умов для усунення обмежень життєдіяльності осіб з інвалідністю, відновлення і компенсації їх порушених або втрачених здатностей до побутової, професійної, суспільної діяльності;

визначення основних завдань системи реабілітації осіб з інвалідністю, видів і форм реабілітаційних заходів;

розмежування повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування;

регламентування матеріально-технічного, кадрового, фінансового, наукового забезпечення системи реабілітації осіб з інвалідністю;

структурно-організаційне забезпечення державної соціальної політики по відношенню до осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю;

сприяння залученню громадських організацій осіб з інвалідністю до реалізації державної політики у цій сфері.

Стаття 4. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на:

громадян України, які в установленому порядку визнані особами з інвалідністю;

сім'ї осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю;

осіб з інвалідністю з числа іноземців, осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні, та осіб, яких визнано біженцями чи особами, які потребують додаткового захисту, якщо інше не передбачено законами України чи міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

{Абзац четвертий статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5290-VI від 18.09.2012}

осіб з інвалідністю з числа іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах тимчасово перебувають в Україні і мають право на реабілітацію згідно із законами України чи міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних, добровольців Сил територіальної оборони) Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, військовослужбовців військових прокуратур, осіб рядового та начальницького складу підрозділів оперативного забезпечення зон проведення антитерористичної операції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, поліцейських, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної пенітенціарної служби України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, осіб, які входили до складу добровольчого формування територіальної громади, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, перебуваючи безпосередньо в районах проведення антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення

національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, а також працівників підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції, перебуваючи безпосередньо в районах та у період її проведення, у забезпеченні здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, а також мирних громадян, які проживали в районах проведення антитерористичної операції, у районах здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, за умови, якщо такими особами не вчинено кримінальних правопорушень, в частині забезпечення їх медичними виробами, допоміжними засобами реабілітації, послугами медичної реабілітації, санаторно-курортним оздоровленням незалежно від встановлення їм інвалідності відповідно до чинного законодавства;

{Статтю 4 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1609-VII від 23.07.2014; із змінами, внесеними згідно із Законом № 766-VIII від 10.11.2015; в редакції Закону № 2462-VIII від 19.06.2018; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2153-IX від 24.03.2022; в редакції Закону № 3911-IX від 21.08.2024}

осіб, які у період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях під час служби, трудової та іншої діяльності, проживання на відповідній території отримали поранення, контузію, каліцтво або захворювання внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах проведення воєнних (бойових) дій та у період здійснення воєнних (бойових) дій або в районах, що піддавалися бомбардуванням, авіаударам та іншим збройним нападам, у частині забезпечення їх допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами, реабілітаційними послугами незалежно від встановлення їм інвалідності у порядку та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України;

{Статтю 4 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2168-IX від 01.04.2022; в редакції Закону № 3911-IX від 21.08.2024}

жінок після мастектомії в частині забезпечення їх протезно-ортопедичними виробами.

{Статтю 4 доповнено абзацом згідно із Законом № 932-V від 13.04.2007}

Стаття 5. Реалізація державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю

Державна політика України у сфері реабілітації осіб з інвалідністю:

забезпечує координованість системи реабілітації, що реалізується через своєчасність, безперервність та комплексність відновлювальних заходів і методик, а також доступність допоміжних засобів реабілітації і медичних виробів, реабілітаційних послуг, відповідність

їх змісту, рівня та обсягу фізичним, розумовим, психічним можливостям і стану здоров'я особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю;

регламентує правові, економічні, соціальні умови надання особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю реабілітаційних послуг з урахуванням їх функціональних можливостей, потреби у медичних виробках, допоміжних засобах реабілітації;

гарантує матеріально-технічне, фінансове, кадрове і наукове забезпечення системи реабілітації;

визначає умови для відновлення або здобуття трудових навичок, отримання освіти, професійної перепідготовки і працевлаштування з урахуванням функціональних можливостей осіб з інвалідністю, сприяння виробничій діяльності підприємств та організацій громадських організацій осіб з інвалідністю;

забезпечує реабілітаційним закладам незалежно від їх відомчого підпорядкування, типу і форми власності рівні умови для здійснення реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю;

формулює вимоги до об'єктів соціальної інфраструктури та інформації для створення безперешкодного доступу до них осіб з інвалідністю шляхом усунення природних, комунікаційних і архітектурних перешкод;

сприяє участі громадських організацій, у тому числі громадських організацій осіб з інвалідністю, у формуванні і реалізації державної політики у цій сфері.

Реалізація державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю покладається на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які у співпраці та партнерстві з громадськими об'єднаннями осіб з обмеженнями повсякденного функціонування, осіб з інвалідністю, фахівців з реабілітації, медичних працівників, уповноваженими органами професійного самоврядування забезпечують розроблення і виконання програм для запобігання виникненню інвалідності, для відновлення або компенсації функціональних порушень шляхом реабілітації у сфері охорони здоров'я, психолого-педагогічної, психологічної, професійної, трудової, фізкультурно-спортивної, соціальної реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю.

{Частина друга статті 5 в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Стаття 6. Державне управління системою реабілітації осіб з інвалідністю

Державне управління системою реабілітації осіб з інвалідністю покладається на центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, які в межах своїх повноважень здійснюють керівництво підприємствами, установами, закладами системи реабілітації осіб з інвалідністю, аналітично-прогнозу діяльність, визначають тенденції розвитку і вплив демографічної, соціально-економічної, екологічної ситуації, інфраструктури виробничої та невиробничої сфер, ринку праці на стан інвалідності населення, формують напрями взаємодії різних ланок системи реабілітації осіб з інвалідністю, стратегічні напрями її розвитку, узагальнюють світовий і вітчизняний досвід у цій сфері.

Державне управління системою реабілітації осіб з інвалідністю у межах своєї компетенції здійснюють центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах соціального захисту населення, охорони здоров'я, освіти, культури, фізичної культури і спорту, будівництва та архітектури, інші центральні органи виконавчої влади, які у межах своїх повноважень займаються формуванням і (чи) реалізацією державної політики у сфері соціального захисту населення та/або здійснюють заходи з реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю.

{Частина друга статті 6 в редакції Закону № 5462-VI від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 341-IX від 05.12.2019}

Центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень координують діяльність місцевих органів виконавчої влади у здійсненні реабілітаційних заходів, організують розробку та виконання цільових державних програм, запроваджують правові, економічні та організаційні механізми, що стимулюють ефективну діяльність реабілітаційних закладів і забезпечують розвиток їх мережі, сприяють міжнародному співробітництву.

Стаття 7. Інвалідність та особливості її встановлення дітям та окремим категоріям осіб

Залежно від ступеня стійкого обмеження життєдіяльності, спричиненого стійким обмеженням повсякденного функціонування особи, зумовленим захворюванням, травмою (її наслідками) або вродженими порушеннями, при взаємодії із зовнішнім середовищем, особі, визнаній особою з інвалідністю, встановлюється перша, друга чи третя група інвалідності.

Перша група інвалідності поділяється на підгрупи А і Б залежно від ступеня стійкого обмеження життєдіяльності особи з інвалідністю та обсягів потреби в постійному догляді, допомозі або диспансерному нагляді.

Підгрупа А першої групи інвалідності встановлюється особам з виключно високим ступенем стійкого обмеження життєдіяльності, надзвичайною залежністю від постійного догляду, допомоги інших осіб або диспансерного нагляду, які фактично не здатні до самообслуговування.

Підгрупа Б першої групи інвалідності встановлюється особам з високим ступенем стійкого обмеження життєдіяльності, значною залежністю від інших осіб у забезпеченні життєво важливих соціально-побутових функцій, які частково здатні до виконання окремих видів самообслуговування.

Дітям інвалідність встановлюється лікарсько-консультативними комісіями закладів охорони здоров'я у порядку, визначеному законодавством.

Дитина направляється лікуючим лікарем до лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я для підтвердження стійкого обмеження життєдіяльності та встановлення категорії "дитина з інвалідністю" або "дитина з інвалідністю підгрупи А".

Лікарсько-консультативна комісія закладу охорони здоров'я встановлює дитині категорію "дитина з інвалідністю", а дитині з виключно високим ступенем стійкого обмеження життєдіяльності та з надзвичайною залежністю від постійного догляду,

допомоги інших осіб або диспансерного нагляду, яка фактично не здатна до самообслуговування, - категорію "дитина з інвалідністю підгрупи А".

Лікарсько-консультативні комісії закладів охорони здоров'я:

визначають наявність стійкого розладу функцій організму дитини та відповідно можливі обмеження її життєдіяльності при взаємодії із зовнішнім середовищем;

складають (коригують) та затверджують індивідуальну програму реабілітації дитини з інвалідністю на основі індивідуального реабілітаційного плану (за наявності) та комплексного реабілітаційного обстеження дитини з обмеженням життєдіяльності, в якій визначаються реабілітаційні заходи і строки їх проведення, та здійснюють контроль за повнотою та ефективністю виконання такої програми;

надають консультативну допомогу з питань реабілітації дітей з інвалідністю, стороннього догляду, допомоги або диспансерного нагляду за ними;

забезпечують своєчасний огляд (переогляд) дітей з обмеженнями повсякденного функціонування і дітей з інвалідністю та за результатами огляду (переогляду) вносять інформацію про дітей з інвалідністю до централізованого банку даних з проблем інвалідності.

Послуги лікарсько-консультативних комісій з огляду дітей надаються безоплатно.

Положення про порядок, умови та критерії встановлення дітям інвалідності лікарсько-консультативними комісіями закладів охорони здоров'я та положення про індивідуальну програму реабілітації дитини з інвалідністю затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Дитина може бути направлена на оцінювання повсякденного функціонування особи не раніше ніж за два місяці до досягнення нею 18-річного віку. У разі якщо однією з причин інвалідності є інвалідність з дитинства та в інших випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, зазначаються дві причини інвалідності.

Особам, які звертаються для встановлення інвалідності, зумовленої наявністю анатомічних дефектів та захворювань, при яких група інвалідності встановлюється без строку повторного оцінювання, а також особам з інвалідністю, у яких строк повторного огляду або оцінювання повсякденного функціонування особи настає після досягнення пенсійного віку, встановленого [статтею 26](#) Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", відповідна група інвалідності встановлюється без зазначення строку повторного огляду (оцінювання повсякденного функціонування особи) (безстроково).

Особам, які внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, під час безпосередньої участі у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпечення їх здійснення, під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, отримали ушкодження,

які призвели до необоротної втрати (у тому числі ампутації) верхніх та/або нижніх кінцівок (їх частин), необоротної втрати іншого органу або повної стійкої втрати органом його функцій, що призвело до інвалідності, група інвалідності встановлюється без зазначення строку повторного огляду (оцінювання повсякденного функціонування особи) (безстроково) та на ступінь вище визначених законодавством критеріїв встановлення групи інвалідності, але не вище першої групи. Переогляд з метою підвищення групи інвалідності таким особам проводиться на підставі особистої заяви особи з інвалідністю або її законного представника у разі настання змін у стані здоров'я і працездатності особи з інвалідністю або за рішенням суду.

Порядок проведення оцінювання повсякденного функціонування особи, критерії встановлення інвалідності затверджуються Кабінетом Міністрів України з обов'язковим проведенням консультацій з громадськістю в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Стаття 7 в редакції Закону № 4213-VI від 22.12.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1590-VII від 04.07.2014, № 2249-VIII від 19.12.2017, № 2318-VIII від 13.03.2018, № 1053-IX від 03.12.2020, № 1848-IX від 02.11.2021, № 2864-IX від 12.01.2023, № 2980-IX від 20.03.2023, № 4030-IX від 29.10.2024; в редакції Закону № 4170-IX від 19.12.2024}

Стаття 8. *{Статтю 8 виключено на підставі Закону № 4170-IX від 19.12.2024}*

Розділ II

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Стаття 9. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення

{Назва статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 341-IX від 05.12.2019}

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, у межах своїх повноважень щодо здійснення державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю:

{Абзац перший статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 341-IX від 05.12.2019}

розробляє нормативно-правові акти з питань соціального захисту осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, здійснює контроль за додержанням законодавства, що регламентує праводіносини у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю;

організовує розроблення та впровадження державних соціальних нормативів у сфері реабілітації, Державної типової програми реабілітації осіб з інвалідністю на основі матеріалів відповідних центральних органів виконавчої влади;

бере участь у розробленні державних і цільових програм, заходів з реабілітації у сфері охорони здоров'я, психологічної, фізичної, трудової, фізкультурно-спортивної, соціальної реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю;

{Абзац четвертий статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1053-IX від 03.12.2020 - вводитьсь в дію з 30.06.2021}

організовує роботу щодо призначення та виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, грошових компенсацій особам з інвалідністю на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів та на транспортне обслуговування, замість санаторно-курортної путівки та вартості самостійного санаторно-курортного лікування, забезпечення їх допоміжними засобами реабілітації, автомобілями, а також санаторно-курортним лікуванням;

{Абзац п'ятий статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2671-VIII від 17.01.2019}

розробляє правові, економічні та організаційні механізми, що стимулюють ефективну діяльність реабілітаційних закладів, санаторіїв для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, підприємств та установ протезної галузі і забезпечують оптимізацію та розвиток їх мережі;

{Абзац шостий статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2671-VIII від 17.01.2019}

забезпечує в межах своїх повноважень контроль за виробництвом допоміжних засобів реабілітації;

{Абзац сьомий статті 9 в редакції Закону № 124-VIII від 15.01.2015}

здійснює методологічне забезпечення, організовує впровадження реабілітаційних заходів, визначає напрями фінансування для забезпечення потреби в допоміжних засобах реабілітації, автомобілях, санаторно-курортному лікуванні, соціальній, трудовій та професійній реабілітації осіб з інвалідністю;

забезпечує ведення Централізованого банку даних з проблем інвалідності;

координує роботу центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій щодо імплементації та реалізації Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю;

{Абзац десятий статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

сприяє працевлаштуванню осіб з інвалідністю через державну службу зайнятості шляхом організації контролю за дотриманням нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю і сплатою сум адміністративно-господарських санкцій та пені у разі його невиконання;

разом з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями бере участь у створенні безперешкодного середовища для маломобільних категорій населення;

сприяє роботі громадських організацій, у тому числі громадських організацій осіб з інвалідністю, залучає їх до співпраці та партнерства у цій сфері;

здійснює розподіл коштів, передбачених у Державному бюджеті України, для підтримки громадських організацій осіб з інвалідністю та ветеранів, що мають статус всеукраїнських;

сприяє міжнародному співробітництву у сфері реабілітації осіб з інвалідністю;

здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України.

{Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 5462-VI від 16.10.2012}

Стаття 9¹. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю та ветеранів війни

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю та ветеранів війни, у межах своїх повноважень щодо здійснення державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю:

здійснює моніторинг забезпечення осіб з інвалідністю санаторно-курортними путівками, автомобілями, допоміжними засобами реабілітації; виплати грошових компенсацій на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів та на транспортне обслуговування, замість санаторно-курортної путівки та вартості самостійного санаторно-курортного лікування, аналіз відповідності розмірів цих компенсацій їх фактичним витратам;

забезпечує координацію заходів центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій щодо імплементації та реалізації **Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю**, готує та подає центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, звіт про вжиті заходи та проект доповіді у Комітет з прав осіб з інвалідністю ООН;

{Абзац третій статті 9¹ в редакції Закону № 2249-VIII від 19.12.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 341-IX від 05.12.2019}

співпрацює з громадськими організаціями осіб з інвалідністю і ветеранів, здійснює моніторинг заходів, проведених цими організаціями, аналізує ефективність таких заходів;

аналізує разом із громадськими організаціями осіб з інвалідністю рівень доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних категорій населення об'єктів житлово-комунального та громадського призначення, транспорту, інформації та зв'язку, а також інших об'єктів і послуг та вносить центральним і місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування пропозиції щодо створення безперешкодного середовища;

аналізує стан наповнення Централізованого банку даних з проблем інвалідності в частині забезпечення осіб з інвалідністю санаторно-курортними путівками, автомобілями, допоміжними засобами реабілітації, виплати грошових компенсацій на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів та на транспортне обслуговування, замість санаторно-курортної путівки та вартості самостійного санаторно-курортного лікування;

здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України.

{Закон доповнено статтею 9¹ згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Стаття 10. Основні повноваження центральних органів виконавчої влади, які беруть участь у здійсненні державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю

Центральні органи виконавчої влади беруть участь у здійсненні державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю та в межах своїх повноважень забезпечують:

контроль за втіленням державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю;

розробку нормативно-правових актів з питань соціального захисту осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, контроль за додержанням законодавства, що регламентує правовідносини у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю;

розробку галузевих програм розвитку системи реабілітації осіб з інвалідністю, а також участь у розробці таких міжгалузевих програм;

участь у розробці єдиних науково обґрунтованих державних соціальних нормативів у сфері реабілітації, критеріїв та вимог до реабілітаційних заходів, Державної типової програми реабілітації осіб з інвалідністю, вимог щодо медичного, освітнього, науково-методичного, матеріально-технічного, фінансового і кадрового забезпечення реабілітаційних закладів;

контроль відповідності медичних виробів, допоміжних засобів реабілітації вимогам, встановленим законодавством;

{Абзац шостий статті 10 в редакції Закону № 2740-VIII від 06.06.2019}

затвердження типових положень про реабілітаційні заклади, положень (статутів) реабілітаційних закладів своєї сфери управління;

створення умов для забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами та реабілітаційними послугами;

{Абзац восьмий статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011}

організацію професійної підготовки кадрів для системи реабілітації осіб з інвалідністю, впровадження новітніх реабілітаційних методик і технологій, передового досвіду у цій сфері;

науково-методичне керівництво, контроль за дотриманням нормативно-правових актів, державних соціальних нормативів у сфері реабілітації, критеріїв та вимог до реабілітаційних заходів, перевірку діяльності реабілітаційних закладів;

доступність для осіб з інвалідністю об'єктів соціальної інфраструктури та інформації, виготовлення спеціального виробничого і побутового обладнання, пристосувань для полегшення побуту і праці цієї категорії громадян;

участь у створенні і підтримці міжвідомчого інформаційного простору з проблем інвалідності;

співробітництво з державними органами і реабілітаційними закладами іноземних держав.

Стаття 11. Основні повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері реабілітації осіб з інвалідністю

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених нормативно-правовими актами:

вживають заходів щодо розширення мережі реабілітаційних закладів, у тому числі шляхом створення недержавних реабілітаційних закладів;

організують виконання державних програм у сфері реабілітації осіб з інвалідністю;

{Абзац четвертий статті 11 виключено на підставі Закону № 139-IX від 02.10.2019}

створюють умови для забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, виходячи з їхніх потреб та відповідно до рекомендацій медико-соціальних експертних комісій, експертних команд з оцінювання повсякденного функціонування особи, лікарсько-консультативних комісій, допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами та реабілітаційними послугами відповідно до законодавства;

{Абзац п'ятий статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 4170-IX від 19.12.2024}

створюють умови для розвитку творчих здібностей осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, занять фізичною культурою і спортом осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю;

затверджують положення (статути) реабілітаційних закладів комунальної форми власності, погоджують положення (статути) реабілітаційних закладів недержавної форми власності;

організують підготовку і підвищення кваліфікації кадрів з реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, роботу з науково-методичного забезпечення реабілітаційних закладів;

забезпечують реалізацію державних програм, розробляють з урахуванням соціально-економічних, демографічних та інших особливостей і фінансують регіональні, місцеві програми зазначеного напрямку;

сприяють роботі громадських організацій, у тому числі громадських організацій осіб з інвалідністю, залучають їх до співпраці та партнерства у цій сфері;

беруть участь у створенні і підтримці міжвідомчого інформаційного простору з проблем інвалідності;

організують інформування осіб з інвалідністю про зміни у законодавстві про реабілітацію осіб з інвалідністю.

Розділ III

СИСТЕМА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ, ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Стаття 12. Структура системи реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю

Систему реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю складають:

органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які здійснюють управління системою реабілітації осіб з інвалідністю;

реабілітаційні заклади незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форми власності;

будинки дитини - заклади дошкільної освіти системи охорони здоров'я для дітей з фізичними та/або інтелектуальними порушеннями віком до чотирьох років незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форми власності;

заклади дошкільної освіти (ясла-садки) комбінованого типу для дітей віком від двох місяців до шести (семи) років, у складі яких можуть бути групи загального розвитку, компенсуючого типу, сімейні, прогулянкові, в яких забезпечується дошкільна освіта з урахуванням стану здоров'я дітей, їх розумового, психологічного, фізичного розвитку, незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форми власності;

заклади дошкільної освіти (центри розвитку дитини) системи освіти, в яких забезпечуються фізичний, розумовий і психологічний розвиток, корекція психологічного і фізичного розвитку, оздоровлення дітей, які відвідують інші заклади освіти чи виховуються вдома;

спеціальні заклади освіти – спеціальні заклади загальної середньої освіти та навчально-реабілітаційні центри для дітей, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку;

заклади, які належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері соціального захисту населення та охорони здоров'я;

заклади та установи незалежно від типу та форми власності, що надають соціальні послуги;

реабілітаційні відділення санаторно-курортних закладів;

протезно-ортопедичні підприємства незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форми власності;

установи культури, санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських організацій осіб з інвалідністю;

академічні та галузеві науково-дослідні, науково-методичні установи, які беруть участь у здійсненні державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю.

{Стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5462-VI від 16.10.2012, № 2671-VIII від 17.01.2019, № 341-IX від 05.12.2019; текст статті 12 в редакції Закону № 1848-IX від 02.11.2021}

Стаття 13. Типи реабілітаційних закладів

Реабілітаційні заклади залежно від змісту реабілітаційних заходів, які вони здійснюють, відносяться до таких типів:

- реабілітації у сфері охорони здоров'я;
- медико-соціальної реабілітації;
- соціальної реабілітації;
- психолого-педагогічної реабілітації;
- професійної реабілітації;
- трудової реабілітації;
- фізкультурно-спортивної реабілітації.

Реабілітаційні заклади можуть бути змішаного типу.

{Стаття 13 в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Стаття 14. Створення та припинення діяльності реабілітаційних закладів

Реабілітаційні заклади в Україні створюються на основі державної, комунальної і приватної власності, а також шляхом об'єднання майна різних форм власності.

Порядок створення, реорганізації та ліквідації реабілітаційних закладів встановлюється законом.

Потреба в державних реабілітаційних закладах визначається відповідно до соціально-економічних і демографічних потреб України та її регіонів центральними органами виконавчої влади в межах своїх повноважень. Рішення про їх створення приймаються Кабінетом Міністрів України, міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади.

{Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Потребу в комунальних реабілітаційних закладах визначають місцеві органи виконавчої влади. Рішення про їх створення приймаються органами місцевого самоврядування.

Реабілітаційні заклади, засновані на приватній власності (в тому числі власності громадських організацій), можуть надавати реабілітаційні послуги на професійній основі за рахунок власних коштів, залучених коштів або коштів державного чи місцевих бюджетів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Реабілітаційні заклади незалежно від свого статусу і відомчої підпорядкованості забезпечують якість реабілітації (абілітації) відповідно до державних соціальних нормативів у сфері реабілітації, критеріїв і вимог до реабілітаційних заходів.

{Частиною сьому статті 14 виключено на підставі Закону № 4213-VI від 22.12.2011}

Стаття 15. Державні соціальні нормативи у сфері реабілітації

{Стаття 15 набирає чинності з 1 січня 2007 року згідно з пунктом 1 розділу IX цього Закону}

Державні соціальні нормативи у сфері реабілітації осіб з інвалідністю встановлюють вимоги до змісту та обсягу реабілітаційних заходів з відновлення та компенсації обмежених функціональних можливостей особи з інвалідністю з урахуванням оцінки стану її здоров'я щодо здатності до самообслуговування, самостійного пересування, спілкування, контролювання своєї поведінки, навчання і зайняття трудовою діяльністю.

{Частина перша статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

Державні соціальні нормативи у сфері реабілітації осіб з інвалідністю розробляються центральними органами виконавчої влади у межах їх повноважень, за участю реабілітаційних закладів, відповідних науково-дослідних установ, на основі наукових досліджень.

Стаття 16. Державна типова програма реабілітації осіб з інвалідністю

Державна типова програма реабілітації осіб з інвалідністю встановлює гарантований державою перелік послуг з реабілітації у сфері охорони здоров'я (узгоджених із Державним типовим планом реабілітації), психолого-педагогічної, професійної, трудової, фізкультурно-спортивної, побутової і соціальної реабілітації, допоміжних засобів реабілітації, медичних виробів (медичних виробів), які надаються особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю з урахуванням фактичних потреб, залежно від результатів реабілітаційного обстеження безоплатно або на пільгових умовах.

{Частина перша статті 16 в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Державна типова програма реабілітації осіб з інвалідністю і порядок її реалізації затверджуються Кабінетом Міністрів України з обов'язковим проведенням консультацій з громадськістю в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 341-IX від 05.12.2019; в редакції Закону № 4170-IX від 19.12.2024}

Державна типова програма реабілітації осіб з інвалідністю і порядок її реалізації затверджуються Кабінетом Міністрів України за погодженням Ради у справах осіб з інвалідністю.

{Частина третя статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017; в редакції Закону № 4170-IX від 19.12.2024}

Розділ IV ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЗАКЛАДІВ

Стаття 17. Організація реабілітаційного процесу

Реабілітаційний процес включає такі складові:

заходи з реабілітації у сфері охорони здоров'я, протезування, ортезування, санаторно-курортного лікування;

{Абзац другий частини першої статті 17 в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

медико-соціальна, соціальна, психологічна, психолого-педагогічна, професійна, трудова, фізкультурно-спортивна реабілітація, соціальна адаптація;

{Абзац третій частини першої статті 17 в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами;

освіта, професійна орієнтація, сприяння в працевлаштуванні, виробнича адаптація;

фізкультурно-спортивні заходи, оздоровлення.

Реабілітаційні установи, реабілітаційні заклади, відділення, підрозділи здійснюють комплексну реабілітацію осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю шляхом реалізації заходів з реабілітації у сфері охорони здоров'я, соціально-економічних, психологічних, педагогічних, професійних та інших реабілітаційних заходів, спрямованих на відновлення чи максимально можливу компенсацію обмежень життєдіяльності, відновлення здоров'я та трудових навичок осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, корекцію психічних процесів, здобуття такими особами освіти, їх трудову зайнятість незалежно від категорії і причин інвалідності.

{Частина друга статті 17 в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Реабілітаційні заклади можуть створювати реабілітаційні комісії, до складу яких входять провідні фахівці реабілітаційного закладу та представники місцевих органів виконавчої влади відповідно до типу реабілітаційного закладу.

Реабілітаційні комісії здійснюють:

планування навчально-виховної та корекційно-відновлювальної роботи, контроль за її ефективністю;

визначення реабілітаційних технологій, строків і тривалості проходження реабілітації особою з інвалідністю, дитиною з інвалідністю відповідно до їх індивідуальної програми реабілітації з урахуванням реабілітаційного потенціалу особи з інвалідністю та реабілітаційного прогнозу;

контроль за виконанням індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю;

забезпечення послідовності, комплексності і безперервності виконання реабілітаційних заходів, оцінку їх результатів та ефективності;

внесення змін до індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю у разі необхідності її оперативного коригування;

затвердження висновку про виконання індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю.

Стаття 18. Організація медичного обслуговування в реабілітаційних закладах

Заклади охорони здоров'я проводять медичний огляд осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які проходять реабілітацію, моніторинг і корекцію стану здоров'я, здійснення лікувально-профілактичних заходів.

Особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, які проходять реабілітацію в реабілітаційних закладах державної і комунальної форм власності, надається безоплатне медичне обслуговування.

Контроль за станом здоров'я осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які проходять реабілітацію, покладається на структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій незалежно від відомчого підпорядкування реабілітаційних закладів, їх типу і форми власності.

{Частина третя статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Порядок організації і перелік медичних послуг, що надаються реабілітаційними закладами державної і комунальної форм власності, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 19. Організація психологічної підтримки в реабілітаційних закладах

Для організації психологічної підтримки і супроводу осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, їх сімей у реабілітаційних закладах може створюватися психологічна служба.

На психологічну службу покладаються функції щодо:

забезпечення єдності психолого-педагогічних і медико-соціальних рекомендацій, професійного відбору та професійного навчання;

діагностики та розвитку задатків і здібностей до професії;

формування свідомого підходу до вибору (зміни) професії, спеціальності, виду та місця трудової діяльності відповідно до стану здоров'я, індивідуальних особливостей і потреб галузей економіки;

створення сприятливих психологічних умов для розвитку задатків, здібностей, професійно важливих якостей особистості;

психологічного супроводу та систематичної психологічної підтримки в процесі професійної адаптації після працевлаштування;

забезпечення психологічної підтримки та супроводу сім'ї особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю;

участі у підготовці та перепідготовці спеціалістів для реабілітаційних закладів.

Особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, які проходять реабілітацію в реабілітаційних закладах державної і комунальної форм власності, послуги психологічних служб надаються безоплатно.

Стаття 20. Організація харчування в реабілітаційних закладах

Організація та відповідальність за якість харчування в реабілітаційних закладах незалежно від відомчого підпорядкування, типу, форми власності покладається на засновників (власників) і керівників реабілітаційних закладів.

Харчування осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які проходять реабілітацію в реабілітаційних закладах державної і комунальної форм власності, здійснюється безоплатно.

Порядок організації і норми харчування осіб, які проходять реабілітацію в реабілітаційних закладах, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 21. Наукове і методичне забезпечення реабілітаційних закладів

Наукове і методичне забезпечення реабілітаційних закладів державної і комунальної форм власності здійснюють центральні органи виконавчої влади, які в межах своїх повноважень беруть участь у формуванні і реалізації державної соціальної політики та/або здійснюють заходи з реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю.

{Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Наукові дослідження у сфері реабілітації осіб з інвалідністю на замовлення центральних органів виконавчої влади здійснюють Національна академія наук України, Академія медичних наук України, Академія педагогічних наук України, академічні, галузеві науково-дослідні інститути, інші науково-методичні установи. Наукові дослідження у реабілітаційній галузі мають ґрунтуватися на моделі Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

{Частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Стаття 22. Кадрове забезпечення реабілітаційних закладів

Навантаження, тривалість і режим робочого часу, тривалість і види відпусток працівників реабілітаційних закладів державної і комунальної форм власності встановлюються відповідно до нормативно-правових актів і не залежать від відомчої підпорядкованості, типу реабілітаційних закладів.

Умови оплати праці працівників реабілітаційних закладів державної і комунальної форм власності визначаються згідно із законодавством незалежно від відомчої підпорядкованості.

Умови оплати праці та штатна чисельність працівників недержавних реабілітаційних закладів, заснованих на приватній власності (у тому числі власності громадських організацій), встановлюються власником (засновником).

Розділ V

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Стаття 23. Індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю

Індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю формується за результатами комплексної оцінки обмежень життєдіяльності особи та складається з окремих частин, що відображають результати комплексної оцінки обмежень життєдіяльності особи у сфері охорони здоров'я, соціальній, освітній сферах, сфері зайнятості та сфері фізичної культури та спорту.

Кожна частина індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю розробляється за участю та погоджується особою з інвалідністю. Таке погодження є також згодою особи на обробку, зберігання та передачу відомостей між інформаційними системами, де їх сформовано.

Інформація з індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю відображається в електронному кабінеті такої особи веб-порталу електронних послуг Міністерства соціальної політики у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю має містити індивідуальний перелік компенсаторів обмежень життєдіяльності особи, надання яких має забезпечити повноцінне життя та соціальну активність особи з інвалідністю. Забезпечення реалізації та фінансування заходів, передбачених індивідуальною програмою реабілітації особи з інвалідністю, може здійснюватися в рамках гарантованих державою послуг за рахунок коштів державного бюджету, загальнообов'язкового державного соціального страхування, місцевих бюджетів, коштів роботодавців та з інших джерел, не заборонених законодавством.

Індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю в цілому або окрему частину такої програми може бути переглянуто за зверненням особи з інвалідністю (її законного представника).

У разі істотної зміни стану здоров'я особи з інвалідністю індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю в цілому або окрему частину такої програми може бути переглянуто поза встановленими термінами за ініціативою суб'єктів, відповідальних за складення відповідних частин.

Контроль за ефективністю виконання індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю в межах своїх повноважень здійснюють суб'єкти, що відповідальні за складення відповідних частин, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, розпорядники відповідних коштів.

Індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю є обов'язковою для виконання органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, реабілітаційними закладами, підприємствами, установами, організаціями, в яких навчається, працює або перебуває особа з інвалідністю, незалежно від їх відомчої підпорядкованості, типу і форми власності.

Особа з інвалідністю (її законний представник) має право відмовитися від будь-якого виду, форми та обсягу компенсаторів обмежень життєдіяльності особи, передбачених її індивідуальною програмою реабілітації, від її частини або від усієї програми.

Особа з інвалідністю (її законний представник) має право брати участь у виборі та погоджувати індивідуальний перелік компенсаторів обмежень життєдіяльності особи в межах її індивідуальної програми реабілітації у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

[Положення про індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю](#), порядок її фінансування в частині забезпечення гарантованих державою заходів затверджуються Кабінетом Міністрів України.

{Стаття 23 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4213-VI від 22.12.2011, № 2249-VIII від 19.12.2017, № 1053-IX від 03.12.2020, № 3911-IX від 21.08.2024; в редакції Закону № 4170-IX від 19.12.2024}

Стаття 23¹. Індивідуальна програма реабілітації дитини з інвалідністю

Індивідуальна програма реабілітації дитини з інвалідністю розробляється лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я на основі індивідуального реабілітаційного плану, відповідно до Державної типової програми реабілітації осіб з інвалідністю з обов'язковим залученням дитини з інвалідністю та її законного представника і має бути погоджена дитиною з інвалідністю або її законним представником. Визначення конкретних видів, обсягів, методів і термінів проведення реабілітаційних заходів, які повинні бути здійснені стосовно дитини з інвалідністю, кошторис витрат за рахунок бюджетних коштів чи загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також контроль за виконанням індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю в межах своїх повноважень здійснюють лікарсько-консультативні комісії закладів охорони здоров'я, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, заклади освіти, служба зайнятості, реабілітаційні заклади, розпорядники відповідних коштів.

Обсяг реабілітаційних заходів, що передбачається індивідуальною програмою реабілітації дитини з інвалідністю, не може бути меншим за обсяг, передбачений Державною типовою програмою реабілітації осіб з інвалідністю.

Індивідуальна програма реабілітації дитини з інвалідністю є обов'язковою для виконання органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, реабілітаційними закладами, підприємствами, установами, організаціями, в яких здобуває освіту або перебуває дитина з інвалідністю, незалежно від їх відомчої підпорядкованості, типу і форми власності.

Законний представник дитини з інвалідністю зобов'язаний брати участь у виборі та погоджувати призначення конкретних допоміжних засобів реабілітації, медичних виробів, реабілітаційних послуг, соціальних послуг і санаторно-курортного лікування тощо в межах індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

[Положення про індивідуальну програму реабілітації дитини з інвалідністю](#), порядок її фінансування та реалізації затверджуються Кабінетом Міністрів України.

{Закон доповнено статтею 23¹ згідно із Законом № 4170-IX від 19.12.2024}

Стаття 24. Види реабілітаційних заходів

Відповідно до Державної типової програми реабілітації осіб з інвалідністю можуть здійснюватися такі види реабілітаційних заходів щодо осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю:

заходи з реабілітації у сфері охорони здоров'я, що передбачають медикаментозне лікування в рамках компетенцій лікаря фізичної та реабілітаційної медицини, фізичну терапію, ерготерапію, терапію мови та мовлення, забезпечення протезуванням, ортезуванням, допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами (медичними виробами) відповідно до рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я;

{Абзац другий статті 24 в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

{Абзац третій статті 24 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

психологічні, які мають на меті психокорекцію якостей і функцій особи з інвалідністю, її мотивації до життєдіяльності та праці, профілактику негативних психічних станів, навчання прийомів і методів психологічної саморегуляції;

{Абзац четвертий статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

професійні, які передбачають сприяння у професійному навчанні і професійній адаптації;

трудові, які передбачають раціональне працевлаштування і психологічну підтримку в процесі професійної адаптації до виробничих умов;

соціальні, які передбачають соціально-побутову адаптацію і соціально-середовищну орієнтацію, забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами;

{Абзац сьомий статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2671-VIII від 17.01.2019}

психолого-педагогічні, які передбачають психологічну і педагогічну корекцію розвитку;

фізкультурно-спортивні, які передбачають фізкультурно-спортивну підготовку та адаптацію, організацію і проведення фізкультурно-оздоровчих і спортивних занять.

Стаття 25. Форми реабілітаційних заходів

Основними формами реабілітаційних заходів є:

надання реабілітаційних послуг;

забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами;

матеріальне забезпечення.

Реабілітаційні послуги надаються особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю в установах і закладах системи реабілітації осіб з інвалідністю, а також у разі потреби за місцем проживання особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю.

Для забезпечення догляду за особою з інвалідністю, дитиною з інвалідністю з важкими формами інвалідності у разі тимчасової відсутності осіб, які доглядають за нею (під час хвороби, відпустки, у вихідні дні), органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування створюють відділення тимчасового перебування осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю при установах соціального обслуговування, реабілітаційних закладах, а також можуть створювати будинки тимчасового перебування осіб з інвалідністю.

{Частина третя статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

Порядок здійснення реабілітаційних заходів визначається Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, інших центральних органів виконавчої влади в межах їх повноважень.

{Частина четверта статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 341-IX від 05.12.2019}

Стаття 26. Засоби реабілітації осіб з інвалідністю

{Стаття 26 набирає чинності з 1 січня 2007 року згідно з пунктом 1 розділу IX цього Закону}

Держава гарантує розробку, виробництво допоміжних засобів реабілітації та закупівлю автомобіля, медичних виробів та забезпечення ними осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю для соціальної адаптації, полегшення умов праці і побуту, спілкування осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, поширює інформацію про таку продукцію.

{Частина перша статті 26 в редакції Закону № 4064-VI від 18.11.2011}

Допоміжними засобами реабілітації є будь-які зовнішні вироби (включаючи пристрої, обладнання, прилади чи програмне забезпечення), спеціально виготовлені або загальнодоступні, основною метою яких є підтримка або поліпшення функціонування та незалежності особи та сприяння її добробуту. Допоміжні засоби реабілітації також використовуються для запобігання порушенням та виникненню вторинних станів здоров'я та є об'єктом регулювання технічних регламентів щодо медичних виробів.

{Частина друга статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011; в редакції Законів № 1848-IX від 02.11.2021, № 1962-IX від 15.12.2021}

Допоміжні засоби реабілітації, визначені виробником для застосування з метою забезпечення профілактики, лікування або полегшення перебігу хвороби в разі захворювання, діагностики, моніторингу, лікування, полегшення стану особи та його компенсації, дослідження, заміни, видозмінювання або підтримування анатомії чи фізіологічного процесу і основна передбачувана дія яких в організмі або на організм людини не досягається за допомогою фармакологічних, імунологічних або метаболічних засобів, є об'єктом регулювання технічних регламентів щодо медичних виробів.

{Частина третя статті 26 в редакції Законів № 1848-IX від 02.11.2021, № 3911-IX від 21.08.2024}

{Частина четверту статті 26 виключено на підставі Закону № 3911-IX від 21.08.2024}

Потреба в забезпеченні осіб з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами визначається в рамках оцінювання повсякденного функціонування особи або відповідно до [Закону України "Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я"](#) та [Основ законодавства України про охорону здоров'я](#) на підставі медичних показань і протипоказань, а також соціальних критеріїв.

{У статтю 26 включено частину четверту згідно із Законом № 4170-IX від 19.12.2024}

За медичними показаннями встановлюється необхідність надання особі з інвалідністю допоміжних засобів реабілітації, медичних виробів, що забезпечують компенсацію або усунення стійких обмежень життєдіяльності особи з інвалідністю.

За соціальними критеріями встановлюється необхідність надання особі з інвалідністю допоміжних засобів реабілітації, медичних виробів для відновлення втрачених або придбання нових професійних знань, навичок та умінь, соціальної адаптації, занять фізичною культурою і спортом, задоволення духовних потреб, дозвілля.

Облік осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які забезпечуються допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами, автомобілем, у межах повноважень здійснюють місцева державна адміністрація і охорони здоров'я.

{Частина сьома статті 26 в редакції Закону № 4064-VI від 18.11.2011}

{Частина восьму статті 26 виключено на підставі Закону № 1848-IX від 02.11.2021}

Безкоштовне забезпечення допоміжними засобами реабілітації осіб з інвалідністю, послуги післягарантійного ремонту, грошова допомога для оплати вартості виданих виробів та наданих послуг шляхом безготівкового перерахунку коштів, а також перелік допоміжних засобів реабілітації та порядок забезпечення ними осіб з інвалідністю здійснюються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Частина дев'ята статті 26 в редакції Законів № 4064-VI від 18.11.2011, № 1962-IX від 15.12.2021}

Діти з інвалідністю мають пріоритетне право на забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами.

Допоміжні засоби реабілітації та комплектуючі до них, що випускаються в умовах серійного виробництва, мають відповідати вимогам технічного регламенту.

{Частина одинадцята статті 26 в редакції Законів № 124-VIII від 15.01.2015, № 2740-VIII від 06.06.2019, № 1962-IX від 15.12.2021}

{Частина дванадцятую статті 26 виключено на підставі Закону № 124-VIII від 15.01.2015}

У разі реалізації продукції, що не відповідає технічному регламенту, виробник (продавець) несе відповідальність згідно із законом.

{Частина тринадцята статті 26 в редакції Законів № 2740-VIII від 06.06.2019, № 1962-IX від 15.12.2021}

Протезно-ортопедичні підприємства здійснюють розробку, виробництво, реалізацію допоміжних засобів реабілітації, медичних виробів, що компенсують чи відновлюють порушені або втрачені функції організму, а також надають послуги з обслуговування і ремонту зазначеної продукції.

Протезно-ортопедичні підприємства користуються режимом найбільшого сприяння, що полягає у наданні пільг з оподаткування, виділенні земельних ділянок і виробничих приміщень, які перебувають у державній або комунальній власності, у визначеному законом порядку.

{Частина п'ятнадцята статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4064-VI від 18.11.2011}

{Частину шістнадцяту статті 26 виключено на підставі Закону № 139-IX від 02.10.2019}

{Частину сімнадцяту статті 26 виключено на підставі Закону № 139-IX від 02.10.2019}

{Зміни до частини сімнадцятої статті 26 див. в Законі № 341-IX від 05.12.2019}

Стаття 27. Виплата грошових компенсацій при реалізації індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю

Грошові компенсації особам з інвалідністю, на дітей з інвалідністю при реалізації індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю виплачуються у випадках, коли передбачений індивідуальною програмою реабілітації особи з інвалідністю і Державною типовою програмою реабілітації осіб з інвалідністю засіб або послуга реабілітації, які повинні бути надані особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю безоплатно, не можуть бути надані чи якщо особа з інвалідністю (законний представник дитини з інвалідністю) придбала відповідний засіб або оплатила послугу за власний рахунок.

{Частина перша статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

Зазначені грошові компенсації призначають і виплачують місцеві державні адміністрації з урахуванням дотримання особою з інвалідністю індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю.

Розміри грошових компенсацій особам з інвалідністю, на дітей з інвалідністю визначаються відповідно до вартості допоміжних засобів та/або послуг реабілітації, медичних виробів, які повинні бути надані особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю безоплатно або на пільгових умовах згідно з Державною типовою програмою реабілітації осіб з інвалідністю.

Порядок виплати і розміри грошових компенсацій на послуги з реконструктивної хірургії та ендопротезування, допоміжні засоби реабілітації, медичні вироби, послуги з реабілітації, професійної освіти при реалізації індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 28. Виплата грошових компенсацій на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів та на транспортне обслуговування

Грошові компенсації на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобіля та на транспортне обслуговування виплачуються особам з інвалідністю, на дітей з інвалідністю, які відповідно до законодавства мають право на забезпечення автомобілем.

Грошова компенсація на транспортне обслуговування виплачується особам з інвалідністю, законним представникам недієздатних осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які перебувають на обліку для одержання автомобілів, а також які мають право на забезпечення автомобілями і за власним бажанням відмовилися від їх одержання і бажають отримувати грошову компенсацію чи які не одержали автомобілі у зв'язку з протипоказаннями для їх керування.

{Частина друга статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1848-IX від 02.11.2021}

Після одержання особою з інвалідністю, законним представником недієздатної особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю автомобіля виплата їй грошової компенсації на транспортне обслуговування припиняється і виплачується грошова компенсація на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобіля.

{Частина третя статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2249-VIII від 19.12.2017, № 1848-IX від 02.11.2021}

Грошова компенсація на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів виплачується особам з інвалідністю, законним представникам недієздатних осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які забезпечені автомобілями безоплатно чи на пільгових умовах або які мають право на забезпечення автомобілем безоплатно чи на пільгових умовах, але не одержали його і користуються автомобілями, придбаними за власні кошти.

{Частина четверта статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1848-IX від 02.11.2021}

Грошові компенсації на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобіля та на транспортне обслуговування призначають і виплачують місцева державна адміністрація.

Порядок виплати і розміри грошових компенсацій на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів та на транспортне обслуговування визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 29. *{Дію статті 29 зупинено на 2025 рік згідно із Законом № 4059-IX від 19.11.2024}* *{Дію статті 29 зупинено на 2024 рік згідно із Законом № 3460-IX від 09.11.2023}* Виплата грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки та компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування

Грошова компенсація замість санаторно-курортної путівки і компенсація вартості самостійного санаторно-курортного лікування виплачується особам з інвалідністю, законним представникам дітей з інвалідністю на підставі медичних рекомендацій відповідно до законодавства, що визначає їх право на безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням.

Грошову компенсацію замість санаторно-курортної путівки і компенсацію вартості самостійного санаторно-курортного лікування призначає і виплачує місцевий орган виконавчої влади, який відповідно до своїх повноважень забезпечує санаторно-курортне лікування осіб з інвалідністю, категорії яких визначені законом.

Порядок виплати і розміри грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки і компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 30. Учасники реабілітаційного процесу

Учасниками реабілітаційного процесу є:

педагогічні, соціальні, музичні працівники, лікарі фізичної та реабілітаційної медицини, фізичні терапевти, ерготерапевти, терапевти мови та мовлення, протезисти-ортезисти, психологи, психотерапевти, сестри медичні з реабілітації, асистенти фізичних терапевтів, асистенти ерготерапевтів, спортивні тренери, майстри виробничого навчання реабілітаційної установи, перекладачі жестової мови, тифлопедагоги, інструктори з мобільності та інші фахівці, пов'язані з реабілітаційним процесом;

{Абзац другий статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

мультидисциплінарні реабілітаційні команди (склад мультидисциплінарної реабілітаційної команди повинен відповідати потребам особи, яка проходить реабілітацію);

{Статтю 30 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, які проходять реабілітацію;

законні представники осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю.

Стаття 31. Основні права осіб з інвалідністю при проведенні реабілітації

При здійсненні реабілітаційних заходів особи з інвалідністю мають право на:

поважливе і гуманне ставлення з боку працівників реабілітаційних закладів;

вибір виду реабілітації і реабілітаційного закладу;

отримання інформації про свої права, обов'язки, умови та форми здійснення реабілітаційних заходів;

відмову від реабілітаційних заходів;

конфіденційність інформації особистого характеру, в тому числі стосовно особливостей і характеру ураження здоров'я;

захист своїх прав і законних інтересів, у тому числі в судовому порядку.

Особи з інвалідністю, законні представники дітей з інвалідністю мають право брати участь у розробці реабілітаційних заходів. Законні представники дітей з інвалідністю мають право брати участь у процесі проведення реабілітаційних заходів.

При здійсненні реабілітаційних заходів діти з інвалідністю користуються всіма правами, визначеними в цій статті для осіб з інвалідністю. Права дітей з інвалідністю реалізуються за рішенням чи за участі їх законних представників.

Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, які проходять реабілітацію в реабілітаційних закладах, забезпечуються реабілітаційними закладами безоплатним транспортним обслуговуванням у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

{Частина четверта статті 31 в редакції Закону № 2078-VIII від 06.06.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 341-IX від 05.12.2019}

Стаття 32. Порядок і умови отримання реабілітаційних послуг

Особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, у тому числі з важкими формами інвалідності, які потребують реабілітації відповідно до висновків медико-соціальних комісій, створюються необхідні умови для отримання реабілітаційних послуг.

Для отримання реабілітаційних послуг, визначених індивідуальною програмою реабілітації особи з інвалідністю, в реабілітаційному закладі державної або комунальної форми власності особа з інвалідністю, законний представник дитини з інвалідністю повинна/повинен звернутися з письмовою заявою до місцевої державної адміністрації за місцем проживання.

{Частина друга статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

Для отримання реабілітаційних послуг у недержавному реабілітаційному закладі особа з інвалідністю, законний представник дитини з інвалідністю повинна/повинен звернутися до цього реабілітаційного закладу.

{Частина третя статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

У разі неможливості реабілітації особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю в Україні і за наявності відповідних коштів центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах соціального захисту населення, охорони здоров'я, в межах своїх повноважень приймають рішення про направлення особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю на реабілітацію за кордон.

{Частина четверта статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5462-VI від 16.10.2012, № 341-IX від 05.12.2019}

Стаття 33. Реабілітація у сфері охорони здоров'я

Реабілітація у сфері охорони здоров'я осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю здійснюється відповідно до **Закону України "Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я"**.

Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю з важкими формами інвалідності, які згідно з медичним висновком потребують постійного стороннього догляду, забезпечуються медичним патронажем (повсякденною допомогою) за місцем проживання (вдома). У разі необхідності медичний патронаж здійснюють виїзні реабілітаційні бригади.

{Стаття 33 в редакції Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Стаття 34. Рання реабілітація дітей з інвалідністю

Рання реабілітація дітей з інвалідністю раннього віку (до 7 років) спрямовується на зменшення або подолання фізичних, психічних розладів та інтелектуальних вад, набуття побутових та соціальних навичок, розвиток здібностей, поступову повну або часткову інтеграцію в суспільство.

Рання реабілітація забезпечує комплексний підхід до дитини з інвалідністю, який полягає в поєднанні різних видів та форм реабілітації, передбачає залучення до реабілітаційного процесу батьків або осіб, які їх замінюють, включає соціальну, психологічну, освітню, консультативну допомогу сім'ям, в яких виховуються діти з інвалідністю, за місцем їх проживання (вдома).

Рання реабілітація дітей з інвалідністю здійснюється відповідно до їх індивідуальних програм реабілітації і супроводжується медичним і психологічним спостереженням за ними.

{Статтю 35 виключено на підставі Закону № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Стаття 36. Психологічна реабілітація

Психологічна реабілітація здійснюється за наявності психологічних проблем, пов'язаних з інвалідністю особи, у тому числі у сім'ї, та у випадках виявлення порушень та/або відхилень у психічній діяльності, поведінці особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю.

Медико-соціальні експертні комісії (лікарсько-консультативні комісії закладів охорони здоров'я - щодо дітей з інвалідністю) або реабілітаційні заклади проводять психологічну діагностику особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, визначають в індивідуальній програмі реабілітації особи з інвалідністю методи, засоби, строки і процедуру їх психологічної реабілітації (консультування, корекції, профілактики, професійної освіти), організують психопрофілактичну та психокорекційну роботу з сім'єю особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю.

{Частина друга статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

При здійсненні психологічної реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю з відхиленнями у психічній сфері навчають прийомів, методів саморегуляції, самовиховання, самонавчання з метою зниження в реальних умовах життєдіяльності негативних психічних станів, формування позитивних мотивацій, соціальних установок на життя та професію.

Стаття 37. Соціальна реабілітація

Соціальна реабілітація (абілітація) спрямовується на оптимізацію і коригування ставлення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю до своїх вад, становища в сім'ї та суспільстві, виховання у них навичок до самообслуговування, адаптацію в навколишньому середовищі.

Соціальна реабілітація (абілітація) передбачає навчання особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю основних соціальних навичок (особиста гігієна, самообслуговування, пересування, спілкування тощо), пристосування побутових умов до потреб особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, педагогічну корекцію для осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю з метою вироблення та підтримання навичок автономного проживання, стереотипів безпечної поведінки, опанування навичками захисту власних прав та інтересів, самоаналізу та отримання навичок позитивного сприйняття себе та оточуючих, навичок спілкування, забезпечення автономного проживання у суспільстві з необхідною підтримкою (соціальний, медичний, юридичний супровід, побутові послуги), протезування, ортезування, забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації, санаторно-курортне лікування відповідно до медичних показань.

{Частина друга статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2671-VIII від 17.01.2019}

Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю з важкими формами інвалідності, які згідно з медичним висновком потребують постійного стороннього догляду, забезпечуються соціальним, педагогічним і психологічним патронажем (повсякденною допомогою) за місцем проживання (вдома). У разі необхідності послуги з соціального і педагогічного патронажу надають виїзні реабілітаційні бригади.

Соціальна реабілітація здійснюється відповідно до індивідуальних програм реабілітації особи з інвалідністю та в разі необхідності супроводжується медичним спостереженням за особами з інвалідністю, дітьми з інвалідністю.

Стаття 38. Професійна реабілітація

Професійна реабілітація передбачає відновлення знижених або втрачених професійних функцій, відбір професії та адаптацію до неї особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, поновлення трудової діяльності особи з інвалідністю в колишній або в новій професії.

Професійна реабілітація включає заходи із забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю, експертизи потенційних професійних здібностей, професійної орієнтації, професійної підготовки, підготовки робочого місця, професійно-виробничої адаптації, раціонального працевлаштування, динамічного контролю за раціональністю працевлаштування і успішністю професійно-виробничої адаптації.

Професійна реабілітація (професійний відбір, професійна орієнтація, професійна освіта, професійні підготовка, перепідготовка, перекваліфікація, раціональне працевлаштування) спрямовується на забезпечення конкурентоспроможності особи з інвалідністю на ринку праці і її трудового влаштування як у звичайних виробничих умовах, так і у спеціально створених умовах праці.

{Частина третя статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017}

Професійна орієнтація осіб з інвалідністю у працездатному віці, дітей з інвалідністю здійснюється відповідно до індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю для підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці, визначення можливостей до професійної підготовки, перепідготовки і наступного працевлаштування.

Послуги з професійної орієнтації дітям з інвалідністю надають спеціальні заклади освіти за участю, у разі необхідності, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, реабілітаційних закладів.

{Частина п'ята статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законами № 878-VI від 15.01.2009, № 1848-IX від 02.11.2021}

Професійну орієнтацію осіб з інвалідністю у працездатному віці, які мають бажання працювати і зареєстровані у державній службі зайнятості, може здійснювати державна служба зайнятості.

Держава гарантує особам з інвалідністю право на безоплатне отримання професійної освіти і пов'язане з цим обслуговування відповідно до індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю.

Особи з інвалідністю, діти з інвалідністю з важкими формами інвалідності, які потребують спеціальних умов для одержання професійної освіти, за своїм бажанням можуть навчатися у спеціальних закладах освіти чи в закладах освіти загального типу, де створюються відповідні умови згідно з державними соціальними нормативами, та у разі необхідності - за навчальними програмами, адаптованими для навчання осіб, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку.

У разі неможливості здійснювати професійну освіту осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю у загальних і спеціальних закладах освіти їх навчання організовується (за їх згодою або за згодою їх законних представників) вдома за індивідуальними навчальними планами, якщо ця форма допускається змістом професійного навчання за визначеною спеціальністю.

Професійна підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації осіб з інвалідністю, зареєстрованих у державній службі зайнятості, може здійснюватися державною службою зайнятості і підприємствами, установами, закладами, з якими державною службою зайнятості укладені договори.

Професійна реабілітація осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю здійснюється відповідно до індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю та у разі необхідності супроводжується медичним спостереженням за ними.

Стаття 39. Трудова реабілітація

Трудова реабілітація передбачає тренування відновленої моторної здатності з використанням засобів реабілітації з метою створення особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю умов для праці по можливості у звичайному виробничому середовищі за допомогою індивідуальних заходів.

Індивідуальні заходи, що розробляються з урахуванням здібностей і бажань особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, повинні передбачати:

створення умов для отримання найвищої можливої професійної кваліфікації;
працевлаштування (професійну освіту, професійні підготовку, перепідготовку, перекваліфікацію), при якому інвалідність якнайменше заважатиме виконанню професійних обов'язків;
приспосовування робочого місця (місця навчання) з урахуванням безпеки та особливих потреб особи з інвалідністю;
використання спеціальних пристосувань та/або одягу, необхідного у зв'язку з характером інвалідності.

Трудова реабілітація осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю здійснюється відповідно до їх індивідуальних програм реабілітації та в разі необхідності супроводжується медичним спостереженням за ними.

Стаття 40. Фізкультурно-спортивна реабілітація

Фізкультурно-спортивна реабілітація спрямовується на підвищення рухової активності, оздоровлення, формування компенсаторних функцій організму і позитивної мотивації в осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю до суспільної адаптації.

Фізкультурно-спортивну реабілітацію, проведення з особами з інвалідністю, дітьми з інвалідністю фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів організовують центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах соціального захисту населення, освіти, молоді, фізичної культури та спорту.

{Частина друга статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5462-VI від 16.10.2012, № 341-IX від 05.12.2019}

Особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю послуги з фізкультурно-спортивної реабілітації реабілітаційними закладами державної і комунальної форм власності надаються безоплатно.

Фізкультурно-спортивна реабілітація осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю здійснюється відповідно до їх індивідуальних програм реабілітації та супроводжується медичним спостереженням за ними.

Розділ VI ФІНАНСОВЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ, ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Стаття 41. Інформаційне забезпечення системи реабілітації осіб з інвалідністю

Інформаційні ресурси у сфері реабілітації осіб з інвалідністю формуються у вигляді централізованого банку даних з проблем інвалідності, що містить дані про реабілітаційні заклади, характер і причини інвалідності, освітній і професійний рівень осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, склад сім'ї, рівень доходів, потребу і забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами, реабілітаційними послугами, санаторно-курортним лікуванням, автомобілем тощо.

{Частина перша статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011}

Інформаційні ресурси у сфері реабілітації осіб з інвалідністю формуються і підтримуються в межах своїх повноважень:

на центральному рівні - центральними органами виконавчої влади, які беруть участь у здійсненні державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю;

на місцевому рівні - органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим, відповідними підрозділами обласних, Київської та Севастопольської міських, районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій та органами місцевого самоврядування.

{Абзаци третій та четвертий частини другої статті 41 замінено одним абзацом згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Одержання, використання, поширення та зберігання конфіденційних даних, що містяться в інформаційних ресурсах, здійснюється з дотриманням вимог законодавства.

На підставі даних інформаційних ресурсів органи виконавчої влади здійснюють соціальний моніторинг, планування і прогнозування потреб осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю у допоміжних засобах реабілітації, медичних виробів та реабілітаційних послугах.

{Частина четверта статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4213-VI від 22.12.2011}

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування забезпечують доступ осіб з інвалідністю до інформаційних ресурсів щодо законодавчо визначених прав осіб з інвалідністю на реабілітацію, наявних можливостей для отримання реабілітаційних засобів і послуг, продукції протезно-ортопедичних підприємств, яка пройшла оцінку відповідності вимогам технічних регламентів або національних стандартів, тощо.

{Частина п'ята статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2740-VIII від 06.06.2019}

Стаття 42. Фінансове забезпечення системи реабілітації осіб з інвалідністю

Фінансування заходів з реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, витрат на утримання реабілітаційних закладів здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, цільових страхових фондів, засновників реабілітаційних закладів, добровільних пожертвувань та інших джерел, передбачених законом.

Щорічно при формуванні державного і місцевих бюджетів визначаються видатки на реалізацію індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, а також на функціонування реабілітаційних закладів - для відповідних розпорядників коштів.

Стаття 43. Звітність з питань реабілітації осіб з інвалідністю

Оцінка результатів державної соціальної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю, аналіз діяльності органів виконавчої влади, закладів охорони здоров'я, закладів освіти, реабілітаційних закладів, протезно-ортопедичних підприємств

здійснюється на підставі звітних показників, що ґрунтуються на моделі Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

{Частина перша статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1053-IX від 03.12.2020 - вводить в дію з 30.06.2021}

Центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень розробляють і затверджують звітні показники діяльності місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій, закладів, а також форми і терміни подання ними звітів.

{Частина друга статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Розділ VII МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 44. Організація міжнародного співробітництва

Міжнародне співробітництво у вирішенні проблем, пов'язаних з реабілітацією осіб з інвалідністю, здійснюється центральними органами виконавчої влади, які беруть участь у здійсненні державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю, місцевими органами виконавчої влади, громадськими організаціями осіб з інвалідністю у порядку, визначеному законом та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

{Стаття 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5462-VI від 16.10.2012}

Розділ VIII ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РЕАБІЛІТАЦІЮ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Стаття 45. Відповідальність за порушення законодавства про реабілітацію осіб з інвалідністю

Особи, винні у порушенні законодавства про реабілітацію осіб з інвалідністю, несуть відповідальність згідно із законом.

Розділ IX ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2006 року, крім статей 15 і 26, які набирають чинності з 1 січня 2007 року.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію цього Закону;

забезпечити реалізацію **статей 27-29** цього Закону шляхом поетапного фінансового забезпечення відповідних видатків;

розробити державну програму розвитку системи реабілітації осіб з інвалідністю та порядок розміщення державного замовлення на надання реабілітаційних послуг особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю.

Президент України

В.ЮЩЕНКО

м. Київ
6 жовтня 2005 року
№ 2961-IV

Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні
Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV
Редакція від **01.01.2025**, підстава — [4170-IX](#), [4059-IX](#)
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/2961-15>

Законодавство України
станом на 16.01.2025
чинний

2961-15

Публікації документа

- Урядовий кур'єр від 09.11.2005 — № 213
- Офіційний вісник України від 16.11.2005 — 2005 р., № 44, стор. 15, стаття 2757, код акта 34208/2005
- Голос України від 01.12.2005 — № 228
- Відомості Верховної Ради України від 20.01.2006 — 2006 р., № 2, / 2-3 /, стор. 44, стаття 36